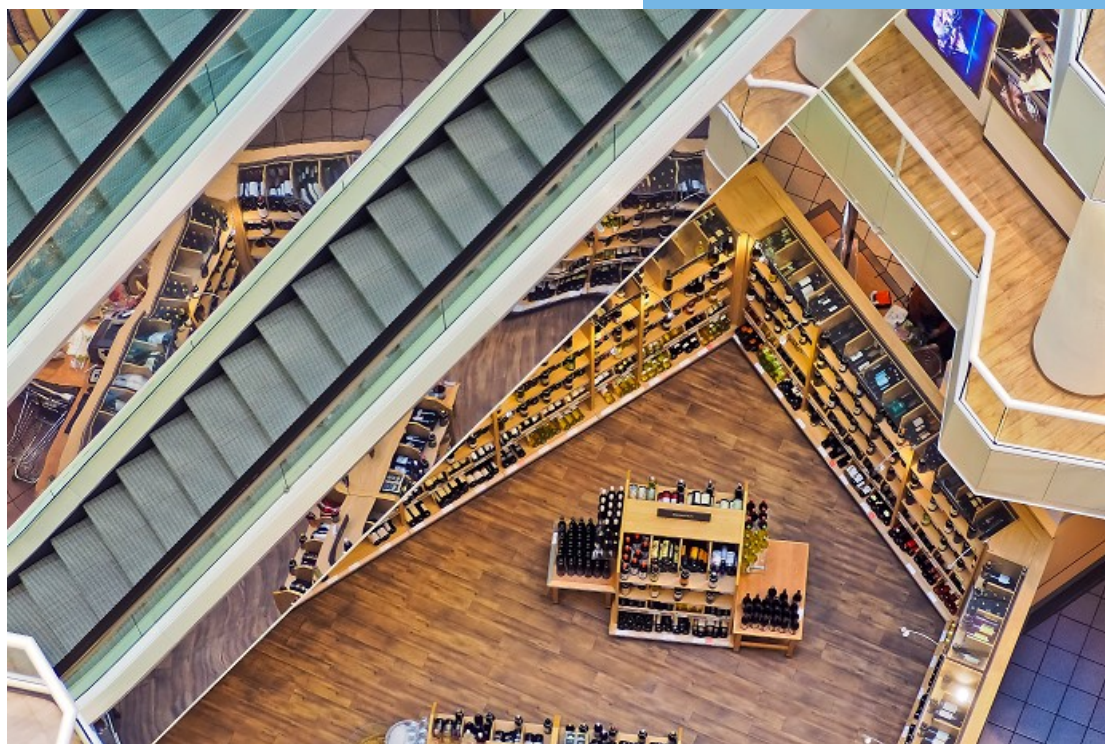

2019

PREKYBA: TEISINIO REGULIAVIMO POKYČIAI

11/07/2019

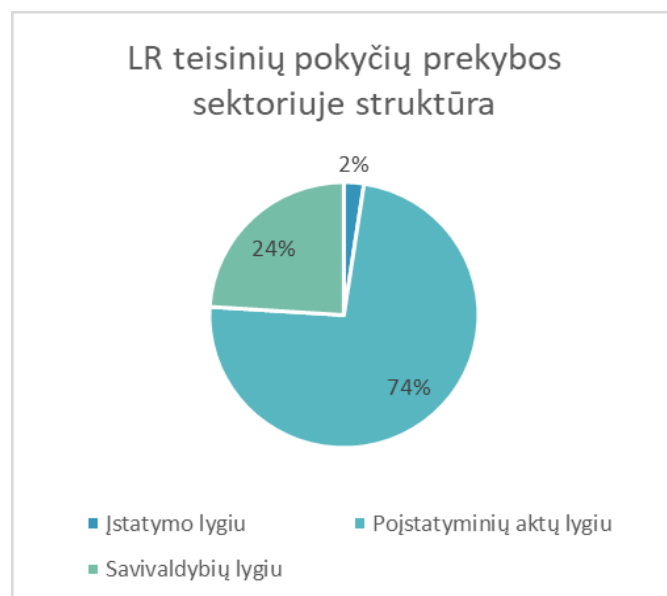
Kas keitėsi prekybos teisėje 2019 metais?

<i>Sustiprinta tiekėjų apsauga</i>	3
<i>Už vertingos informacijos pateikimą Konkurencijos tarybai – premija</i>	3
<i>Kontroliniai pirkimai, domeno blokas</i>	3
<i>Mažėjo administracinė našta kaimo parduotuvėms</i>	4
<i>Sugriežtinti reikalavimai produktų ženklinimui</i>	4
<i>Kuponai, palankesnė mokesstinė aplinka</i>	4
<i>Didesnis akcizas tabakui, mažesnis etilo alkoholiui</i>	5
<i>Ženkliai didėjo baudos už Reklamos įstatymo pažeidimus</i>	5
<i>Naujų tipų prekių ženklų registracija, trumpesnis procesas</i>	5
<i>Apibrėžta, kas yra startuolis</i>	6

PREKYBOS TEISĖS POKYČIŲ STATISTIKA

Saikingi, bet efektingi pokyčiai Lietuvos prekybos teisėje

Teisinė verslo aplinka prekybos sektoriuje, atsižvelgiant į kiekybinį 2017-2019 m. teisinių pokyčių aspektą, yra stabili. Didžioji dauguma (74%) teisės aktų pakeitimų buvo poįstatyminių aktų lygmenyje, keičiant, tobulinant esamas taisykles. Kita vertus, kokybiniu aspektu teisiniai pokyčiai nebuvo techniniai ir verslui turėjo pamatuojamą poveikį – išplėsta priežiūros tarnybų kompetencija, iš esmės didintos baudos, akcizų tarifai.

Teisės aktų pokyčiai	2019 1-10 mėn.	2018	2017
Visi teisės aktų pakeitimai	12951	17125	16341
-Prekyba	250	408	331
-Kitos sritys	12701	16717	16010
Procentinė prekybos teisės pokyčių dalis	2%	2%	2%

tarptautine prekyba, sveikatos apsauga. Tikėtina, kad nors radikaliai naujų dalykų artimiausiais metais nebus, daugiau dėmesio bus skiriama skaitmeniniam verslui (žr. 2020 m. perspektyvą apžvalgos pabaigoje).

TEISINIAI POKYČIAI DETALIAU

SAŽINGA KONKURENCIJA

SUSTIPRINTA TIEKĖJŲ APSAUGA

Vaiva Matulevičiūtė,
Infolex vyresnioji
teisininkė. Vladimiro
Ivanovo nuotr.

2019 07 01 įsigaliojo [Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo](#) pataisos, draudžiančios mažmeninės prekybos įmonėms reikalauti tiekėjų suteikti komercines nuolaidas, mokėti tiesiogiai ar netiesiogiai ar kitokiu būdu atlyginti mažmeninės prekybos įmonei už tai, dėl ko nebuvo susitarta raštu, elektroniniu paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis.

Mažmeninės prekybos įmonei taip pat draudžiama taikyti neigiamo poveikio priemones tiekėjui dėl to, kad jis apskundžia mažmeninės prekybos įmonės veiksmus teismui ar Konkurencijos tarybai ar su ja bendradarbiauja. Įrodinėjimo našta perkelta prekybininkams: ginčo atveju būtent prekybininkė privalo įrodyti, kad neigiamų padarinių tiekėjas patyrė ne dėl to, kad apskundė jos veiksmus.

Konkurencijos taryba galėjo atlikti tik jau sudarytų sutarčių patikrinimus. Tačiau Seimas nusprendė, kad ši institucija vertins ir sąžiningai praktikai prieštaraujančius veiksmus iki ir po sutarties sudarymo. Be to, prailgintas pažeidimų tyrimų terminas, kuris gali trukti iki 18 mėn.

PREMIJOS PRANEŠUSIEMS APIE KONKURENCIJĄ RIBOJANČIUS SUSITARIMUS

UŽ VERTINGOS INFORMACIJOS PATEIKIMĄ KONKURENCIJOS TARYBAI – PREMIJA

[Konkurencijos įstatyme](#) įtvirtintas atlyginimo už įrodymų pateikimą institutas. Fiziniais asmenimis pateikus įrodymus apie draudžiamus susitarimus Konkurencijos taryba pranešėjams gali skirti vienkartinę išmoką, kuri siektų 1 % nuo paskirtos baudos pažeidėjams (1.000-10.000 Eur ribose).

VARTOTOJŲ APSAUGA

KONTROLINIAI PIRKIMAI, DOMENO BLOKAVIMAS

Vartotojų teisių apsaugos tarnybos kompetencija [Vartotojų teisių apsaugos įstatyme](#) papildyta galimybe atlikti kontrolinius pirkimus, filmuojant procesą. Jei pažeidimų nenustatoma, nupirktos prekės gražinamos verslininkui, o pinigai – tarnybai. Ši tarnyba taip pat įgijo teisę privalomai

nurodyti blokuoti interneto svetainę interneto prieigos paslaugos teikėjams, jei šiurkščiai ir sistemingai pažeidžiami vartotojų apsaugos reikalavimai.

UŽSTATO SISTEMA

MAŽĖJO ADMINISTRACINĖ NAŠTA KAIMO PARDUOTUVĖMS

Nuo 2019 05 01 sumažinta administracinė našta mažoms kaimo parduotuvėms – suteikta galimybė pasitraukti iš užstato sistemos. [Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymu](#) nustatyta, kad mažesnės (iki 60 kv.m.) kaimų ir miestelių parduotuvės atleidžiamos nuo prievolės priimti užstatinę tarą. Anksčiau kaimo parduotuvės, nepriklausomai nuo jų ploto, privalėjo priimti tarą ir grąžinti užstatą. Tad pasinaudoti išimtimi dėl dalyvavimo užstato sistemoje gali ne tik miesteliuose, bet ir kaimuose esančios parduotuvės, kurios dažniausiai neturi galimybių organizuoti užstatinės taros rinkimo.

PRODUKTŲ SAUGA

SUGRIEŽTINTI REIKALAVIMAI PRODUKTŲ ŽENKLINIMUI

2019 m. gegužės 1 d. įsigaliojo nauja [Produktų saugos įstatymo](#) redakcija. Atsirado reikalavimas užtikrinti produkto atsekamumą jį paženklinus – gamintojai, importuotojai ir platintojai privalo tinkamai ženklinti gaminių ir užtikrinti, kad rinkos priežiūros institucijoms būtų lengviau surasti tiekėjus, kurių gaminiai neatitinka reikalavimų. Atsakomybė dėl ženklavimo tenka ne tik gamintojui, bet ir importuotojui bei platintojui, nes jie privalo įsitikinti, jog gamintojas yra paženklinęs savo produkciją. Pagal ES reikalavimus taikomi griežtesni reikalavimai dėl gamintojo, importuotojo ir platintojo duomenų nurodymo. Šie pakeitimai aktualūs ir verslui, užsiimančiam elektronine prekyba.

PVM

KUPONAI, PALANKESNĖ MOKESTINĖ APLINKA

Violeta Juškėnė, Infolex teisės skyriaus vadovės pavaduotoja. Vladimiro Ivanovo nuotr.

Įgyvendinant [ES teisę](#), [PVM įstatyme](#) įtvirtinta kuponų sąvoka bei nustatytos su kuponais susijusiems sandoriams taikomos mokesstinės taisyklės. Kuponai skirstomi į vienetinius, kurių pardavimas prilyginamas prekių tiekimui ar paslaugų teikimui, ir daugiatisius, kurių pardavimas nėra PVM objektas.

ESTT 2017 m. [DNB Banka byloje](#) išaiškino, kad neapmokestinimas taikomas tik toms nepriklausomoms asmenų grupėms, kurių nariai vykdo su visuomenės interesais susijusią veiklą, nurodytą direktyvos 2006/112/EB 132 str., todėl grupės, kurios nariai vykdo ekonominę veiklą finansinių paslaugų srityje (kuri nėra tokia su visuomenės interesais susijusi veikla) teikiamoms paslaugoms šis

neapmokestinimas netaikomas. Įgyvendinant šį sprendimą PVM įstatyme įtvirtinti nepriklausomų grupių apmokestinimui skirtos nuostatos pakeitimai.

PVM mokėtojai, kurių pajamos iš ekonominės veiklos per kalendorinius metus neviršija 300.000 Eur, 2019 m. įgijo teisę pasirinkti taikyti kalendorinio ketvirčio mokestinį laikotarpį.

Nustatytas palankesnis PVM tarifas leidiniams.

AKCIZAI

DIDESNIS AKCIZAS TABAKUI, MAŽESNIS ETILO ALKOHOLIUI

Įterpiant naują skirsnį [Akcizų įstatyme](#), išsamiai sureguliuotos akcizų taikymo nuostatos dėl kaitinamojo tabako produktų, elektroninių cigarečių skysčio.

Didėjo akcizai tabako produktams.

Neapdorotas tabakas apmokestinamas >10 % didesniu akcizo tarifu. Numatyti atvejai, kai neapdorotam tabakui taikomas atleidimas nuo akcizų.

Dvigubai sumažintas akcizas etilo alkoholiui.

REKLAMA

ŽENKLIAI DIDĖJO BAUDOS UŽ REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

Nuo 2019 09 01 už [Reklamos įstatymo](#) pažeidimus nustatytos itin aukštos baudos „lubos“ - iki 3 % pažeidėjo metinių pajamų, bet ne daugiau 100.000 Eur (buvo iki ~8.000 Eur), o pakartotino pažeidimo atveju jos siekia net iki 6 % nuo metinių pajamų (ne daugiau 200.000 Eur). Mažareikšmiais atvejais skiriamas įspėjimas.

PREKIŲ ŽENKLAI

NAUJŲ TIPŲ PREKIŲ ŽENKLŲ REGISTRACIJA, TRUMPESNIS PROCESAS

Nauja redakcija išdėstyta [Prekių ženklų įstatymas](#) ir [Prekių ženklų registravimo taisyklės](#) supaprastino ir pagreitino prekių ženklų paraiškų padavimo, prekių ženklų registravimo ir kitus susijusius procesus. Palengvinta netradicinių prekių ženklų (erdvinių, garsinių ir pan.) registravimo procedūra – registruojant negrafinį ženklą nebereikia pateikti grafinio jo vaizdo. Taip pat nustatyta privaloma prekių ženklų panaikinimo procedūra, kurią atlieka Valstybinis patentų biuras. Anksčiau tokia registracija buvo panaikinama ar pripažįstama negaliojančia tik teismo. Minusai verslui – pakilo pagrindiniai prekės ženklų registravimo mokesčiai.

SMULKUS VERSLAS

APIBRĖŽTA, KAS YRA STARTUOLIS

Lietuva viena pirmųjų ES įstatymiškai įtvirtino startuolio sąvoką. Nors tai senai vartojama sąvoka, tačiau [Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme](#) ji atsirado nuo 2019 06 20 įgyvendinant Vyriausybės programos įgyvendinimo planą. Šios sąvokos neapibrėžimas kliudė kurti startuoliams palankesnę verslo aplinką, o palankios verslo aplinkos startuoliams kūrimas ir jų galimybių gauti finansavimą gerinimas siekiant startuolių ekosistemos plėtros yra vienas iš Vyriausybės veiklos prioritetų.

PREKYBA: KAS KEISIS 2020 M.?

- Nuo 2020-01-01 įsigalios atnaujintos redakcijos [Incoterms 2020 taisyklės](#), kuriose detaliau sureguliuotas išlaidų tarp pirkėjo ir pardavėjo paskirstymas, patikslintas pristatymo vietos apibrėžimas, įtraukiant naują sąlygą „pristatyta į iškrovimo vietą“ (DPU), įtraukta draudimo apsauga, saugumo įsipareigojimai ir kita.

- ES teisės pakeitimų ir ESTT sprendimo [C-580/16](#) kontekste bus keičiamas PVM įstatymas, siekiant supaprastinti ir suderinti PVM taisykles ES mastu tais atvejais, kai prekės pervežamos į kitą valstybę siekiant jas parduoti iš sandėlio pirkėjui pagal jau prieš išgabenimą sudarytą susitarimą, grandininio tiekimo, trikampės prekybos atveju.

- Planuojama įvesti naują – „stambiosios prekybos“ – mokestį. [Stambios prekybos mokesčio įstatymo pataisomis](#) tikimasi, kad 1 % mokesčio tarifu bus apmokestinta prekybos įmonių mėnesinė apyvarta, viršijanti 2 mln. Eur. Stambios prekybos mokesčio nereikėtų mokėti tais atvejais, kai vartotojams būtų parduodami vaistai (vaistiniai preparatai), energiniai produktai bei komunaliniais inžineriniais tinklais tiekiamos dujos, vanduo ir visų rūšių energija.

-Svarstomas [Socialinio verslo plėtros įstatymo](#) projektas. Įstatymo projektu siekiama skatinti socialinio verslo, kaip galimybės versliais būdais spręsti visuomenės socialines problemas (nedarbas, socialinė atskirtis), plėtrą. Socialinio verslo subjektams siūlomos tiek finansinės, tiek nefinansinės paskatos: galimybė naudotis valstybės ar savivaldybės turtu, palūkanų, kredito draudimo įmokų dengimas, konsultavimas verslo pradžios klausimais, mokymų paslaugos, galimybė dalyvauti supaprastintuose [viešuosiuose pirkimuose](#). Tačiau įmonės privalėtų daugiau nei 80 % pelno skirti kovai su socialinėmis problemomis. Pažymėtina, jog šiuo metu Lietuvoje socialinės ekonomikos srityje valstybinė pagalba orientuota tik į socialinio verslo užimtumo modelį, kuris yra susijęs su tikslinės grupės asmenų įdarbinimu.

- Siūloma keisti [Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo](#) nuostatas, sudarant galimybę rinktis, ar norima ant pakuočių nurodyti joms pagaminti panaudotas medžiagas. Šiuo metu minėtame įstatyme yra numatyta pareiga ženklinti pakuotes. ES teisė suteikia diskrecijos teisę valstybėms narėms apsispręsti dėl pakuočių ženklinimo privalomumo. Projekto iniciatoriai teigia, kad šios įstatymo pataisos padės mažinti administracinę naštą bei kaštus, kurie galimai įtakoja ir supakuotų gaminių kainą. Tačiau esama nuomonių, jog toks reglamentavimas apsunkins atliekų atpažinimą ir rūšiavimą: pakuotes būtų sunku identifikuoti ir klasifikuoti pagal pramonės rūšis, jos galimai atsidurtų ne tam skirtame konteineryje.

-Svarstomas mobilumo paketas, iš esmės keisiantis transporto rinkos sąlygas;

- 2019 m. priimtos ES direktyvos dėl skaitmeninio [turinio](#) ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių bei prekių [pirkimo-pardavimo](#), kurios į nacionalinę teisę turės būti perkeltos per 2 m. Skaitmeninio turinio direktyvoje nustatytas ne trumpesnis nei 2 m. garantinis laikotarpis, o jei per pagrįstą laiką neįmanoma ištaisyti defektų, vartotojas turi teisę į kainos sumažinimą arba visišką kompensavimą. Prekių pirkimo – pardavimo direktyvoje taip pat nustatytas ne trumpesnis nei 2 m garantinis laikotarpis (nuo to momento, kai vartotojas gauna prekę), o prievolės įrodyti perkėlimo vartotojo naudai laikotarpis – 1 m.

- Finišo tiesiojoje yra [pasiūlymas](#) keisti direktyvas vartotojų teisių apsaugos srityje, įvedant saugiklius e-komercijai, prekių palyginimui, prekių rikiavimui, didinant baudas iki 4 % nuo metinių pajamų ir panašiai.

[Prenumeruokite Infolex savaitės apžvalgą](#)

LEIDINIO REDAKTORĖ

Dr. Gintarė Makauskaitė-Samuolė

gintare@infolex.lt

REDAKCIJA

redakcija@infolex.lt

AUTORIAI

Vaiva Matulevičiūtė

Violeta Juškėnė

Dr. Gintarė Makauskaitė-Samuolė

Leidėjas: UAB „Lexnet“, Jasinskio g. 16A, Vilnius LT-03163, tel. (8~5) 277 9832, el.p. info@lexnet.lt.

© Draudžiama kopijuoti ir platinti šio leidinio tekstus be UAB „Lexnet“ (Infolex) rašytinio sutikimo. Cituojant būtina nuoroda į Infolex.